

A bioszén környezetre gyakorolt hatása élelciklus elemzéssel

Környezeti Mikrobiológia és Remediáció - esettanulmány

Készítette: Kiss Daniella (BME)

Mi is az a bioszén?

- A bioszén növényi és/vagy állati eredetű biomasszából vagy szerves hulladékból előállítható stabil anyag.
- Állati csontból előállított bioszén (ABC) magas kalcium-foszfát és alacsony széntartalmú termék. Makropórusos és lassú kioldódású természetes foszfortárgya
- Fokozza a homokos, elöregedett talajok termékenységét
  - Tökéletlen égésből származó növényi/állati eredetű szén
  - Növényi alapú bioszén magas stabil széntartalmú, mikor és mezopórusos szerkezetű talajjavító. Magas nedvesség-, tápanyagmegtartó, és szénmegkötő képesség. De trágyázó hatása gazdaságilag elhanyagolható.

A bioszén története

- Amazonas medencéjében az amerikai bennszülöttek használták először
Elásták a szerves hulladékot, és így növelték a talaj termékenységét
(Időszámításunk előtt 450.)

- 1900-as évek elején terjedt el Európában is

- Az elmúlt harminc évben nagyon felgyorsultak a bioszénrel kapcsolatos kutatások, rengeteg tudományos konzorcium, de kevés ipari gyakorlatban való felhasználás.
- Hatalmas adatbázis gyűlt fel az évek során: több ezer tudományos cikk, komplex tudományos tudásbázis, ami lehetővé teszi a bioszén gazdaságos ipari alkalmazását

A bioszén előállítása

- Pirolízissel: különböző szerves anyagú hulladék aerob vagy anaerob környezetben hő hatására lebomlanak. Exoterm folyamat.
- Három típusú termék keletkezik:
  - *Szintézisgáz*
  - *Folyékony termék (olaj, kátrány)*
  - *Szilárd termék (bioszén)*
- Folyékony termék:
  - Szintetikus tüzelőanyagok gyártása
  - Energiájával üzemeltethető a pirolizáló, *in situ* módon elégethető, így nincsen szükség külső energiaforrásra
- Káros anyag kibocsátása kisebb
- Kevesebb hulladékkezelési probléma

- Negatív ökológiai lábnyom: minden egyes szénatom a talajba kerül, ezáltal csökkenti a széndioxid kibocsátást

A bioszén előállítása

Hagyományos földhalom égetőkemence (Boksa)

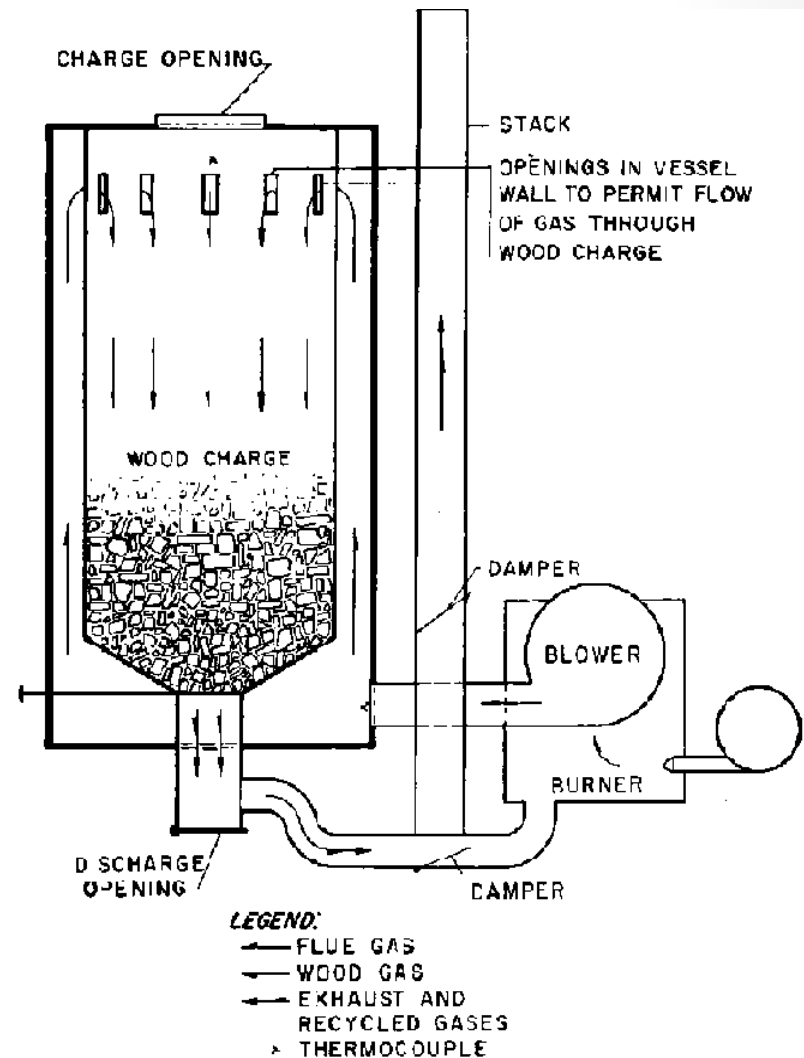
- 19. század eleje
- Hosszú, hasábot fa – szabályos rendben egymás mellé
- Lehullott levelekkel és földdel takarják be
- Lassan, füst nélkül gőzölögve izzik (8-12 napig)
- Légszennyező

Retorta kemence

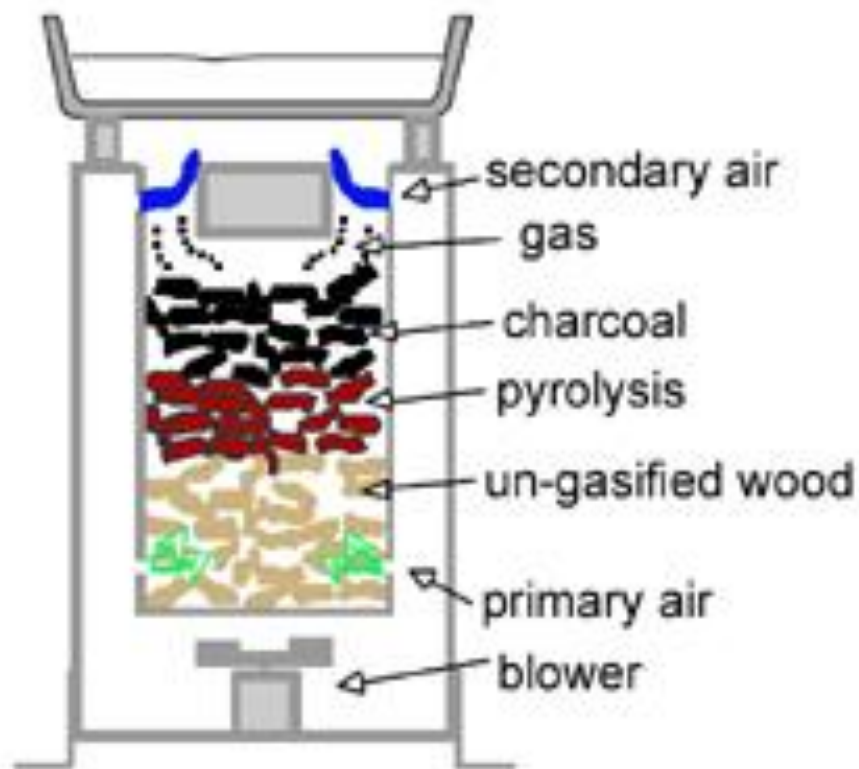
- Kevesebb emisszió
- Korszerű hőkezelési technológia
- Gázcirkuláció

A bioszén előállítása

A bioszén előállítása

- Elgázosító kályha
- Legmodernebb, leghatékonyabb
- Felszabaduló gázokat is hasznosítja
- Hatásfok nő

Mi az az életciklus elemzés?

- Az életciklus-elemzés egy termék, folyamat vagy szolgáltatás életútja során vizsgálja a környezeti szempontokat és a potenciális hatásokat.
- A környezeti hatásoknál figyelembe kell venni a források felhasználását, az emberi egészséget és az ökoszisztéma állapotát.
- A teljes életút lépései:
  - nyersanyagok kitermelése és feldolgozása,
  - gyártás,
  - szállítás és terjesztés,
  - használat,
  - újrafelhasználás, újrahasznosítás,
  - hulladék elhelyezés

Mi az az életciklus elemzés?

Fázisai

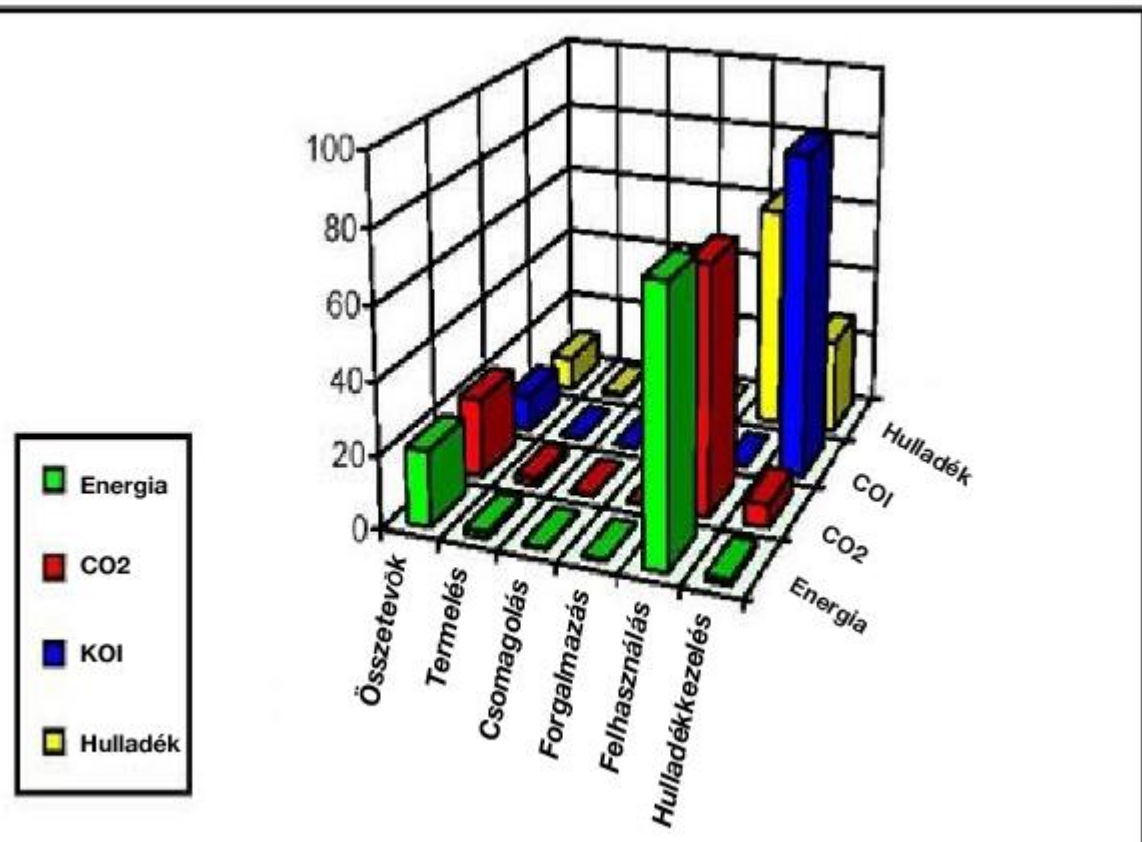
- Leltár analízis:
  - az energia és a nyersanyag szükségletek meghatározásának objektív, adatokon alapuló folyamata
  - tartalmazza a vízi és légköri emissziók, a szilárd hulladékok és más környezeti hatások meghatározását
- Határanalízis:
  - technikai, mennyiségi vagy minőségi folyamat a leltárban meghatározott környezeti terhelések hatásának jellemzésére és becslésére
- Fejlesztési analízis
  - Környezeti terhelés csökkentésének lehetősége

Mi az az életciklus elemzés?

Előnyei:

- Termékek, szolgáltatások, folyamatok környezeti hatásainak értékelése;
- Folyamatlánc javítása az értékelés alapján;
- Új fejlesztési lehetőségek meghatározása az értékelés alapján;
- Termék design javítása az értékelés alapján;
- Termékfejlesztés javítása az értékelés alapján;
- Költségcsökkentés;
- Marketing.

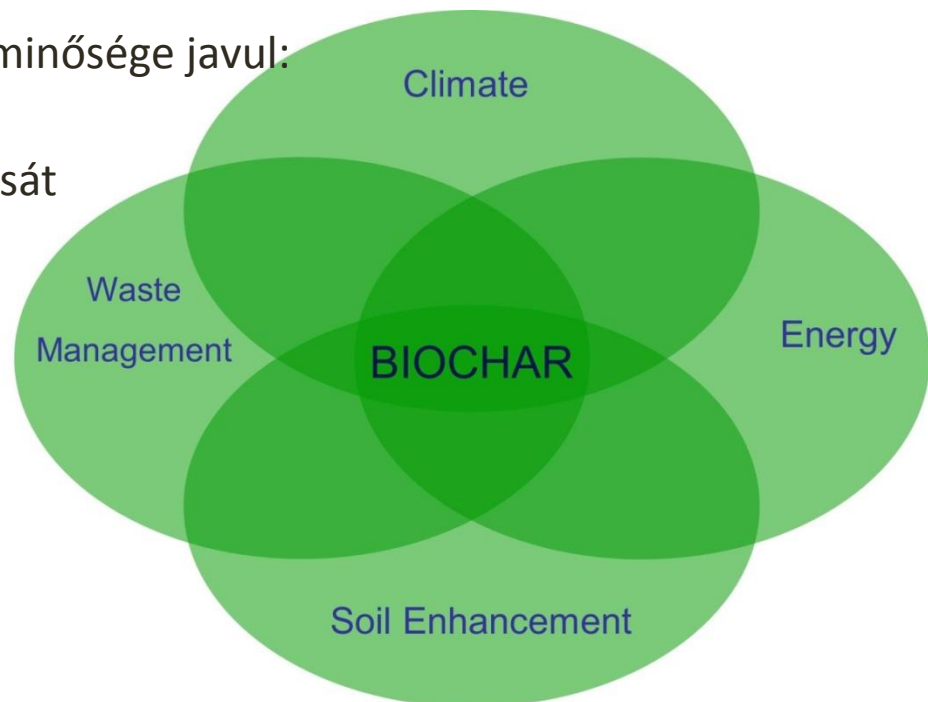
Bevezetés

- Zambiában bioszénrel kezelt területeket vizsgáltak életciklus elemzéssel
- Figyelembe vették az életciklus során az ökológiai, egészségügyi, erőforrások hatásait
- Szub-Szaharai területek homokos talaj, bioszén használata különösen nagy segítség
- Bioszén:
  - Olcsó, nincsenek nagy beruházási költségek
  - Helyben előállítható, és felhasználható
  - Növeli a talaj termékenységét

Bevezetés

- A bioszén gazdaságilag fontos tényezővé válhat a tiszta technológiák fejlődésében
- Illetve az alkalmazása fontos lehet a mezőgazdaságnak az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásban
- Modern technológiák: nagyon hatékony előállítás alacsony emisszió
- DE figyelembe kell venni az erőforrások korlátozottan állnak rendelkezésre (ne legyen erdőirtás)
- A bioszénnek köszönhetően a talaj minősége javul:
  - Növeli a vízmegkötő kapacitást
  - Csökken a tápanyagok kimosódását
  - Emiatt a magok csírázására, növények növekedésére, termelés hozamára pozitív hatása van.

- Mezőgazdasági talajművelés egyik eszköze
- Talajt kímélő módon, azaz forgatás nélkül lazítják fel
- Földön hagyják a szármaradványokat, talaj védelmére használják
- Talaj termékenységének megőrzése és helyreállítása:
  - Talaj erózió megakadályozása
  - Talaj tömörödésének elkerülése
- A fenntarthatóságnak az is célja, hogy a talaj hosszútávon megmaradjon.
- Elképzelhetetlen a talaj termékenységének tartós növelése fenntarthatóan: az csak úgy lehetséges ha felborítják az egyensúlyt.

- Előnyök: talaj termelékenységének fenntartása
Erózió csökkentése
Biotróp védelme
Jó minőségű élelmiszer előállítása

Anyagok és módszerek

Hagyományos talajművelés

- Növények által kívánt talajállapotot az ésszerűnél nagyobb idő-, energia- és költségfelhasználással éri el.
- Sokmenetes
- Talajerózió
- Mélyszántás használata
- Bozótégetés
- Kézi talajművelés
- Műtrágyák

Anyagok és módszerek

A vizsgált területek

Kaoma

Durva, homokos, degradálódott talaj

Lusaka

Agyagos talaj

UNZA

Vörös oxisol talaj
Nagyon erősen mállott talaj
15-25 szélességi fok között
Trópusi esőerdőkben
Kevés mállásálló ásványi anyag
Vas-és alumínium-oxidban gazdag- magas P
visszatartás

A területek kezelése

- A különböző területeken 5 különböző módszert vizsgáltak:
  - Hagyományos mezőgazdasági módszerek
  - Konzerváló mezőgazdasági módszerek bioszén adagolás nélkül
  - Konzerváló mezőgazdasági módszerek hagyományos földhalom égetőkemencéből származó bioszénnel kezelve
  - Konzerváló mezőgazdasági módszerek retorta kemencéből származó bioszénnel kezelve
  - Konzerváló mezőgazdasági módszerek TLUD módszerrel előállított bioszénnel kezelve

A területek kezelése

Kukorica terméshozama (tonna/hektár) :

method	Kaoma ^d	UNZA ^e	Lusaka ^e
conventional agriculture ^e	0.6 ± 0.1	1.7 ± 0.8	5.8
conservation farming	0.9 ± 0.1	2.6 ± 1.2	9.1
CF and biochar 4 t/ha	3.8 ± 0.5	3.7 ± 1.1	8.2

- A bioszén általános alkalmazási aránya 4 tonna/ hektár, azaz ekkora mennyiségű bioszént terítettek szét a vizsgált területeken.
- Az eredményeket a kontrollal hasonlították össze (kontroll a konzerváló mezőgazdasági módszer bioszén adagolása nélkül)
- A különböző talajokon különbözőképpen alakulnak a terméshozamok a bioszenes kezelés hatására:
  - Kaoma erős hatása volt a termékenységre
  - UNZA mérsékelt hozam
  - Lusaka enyhe negatív hatás

Az LCA rendszer határa

- Az alkalmazott LCA rendszer határát a két fő folyamat adja meg:
  - A bioszén termelése
    - Magába foglalja az összes felhasznált erőforrást: alapanyagot, égetőkemence építésének alapanyagait, az alapanyagok helyszínre szállítását, kályha szállítását
    - Egészségügyi hatások a megváltozott főzési szokásoknak miatt
  - A talaj alkalmazása
    - Éves erőforrás szükséglet a termeléshez
    - Ezeknek a szállítása az adott helyszínre
    - Mezőgazdasági terület előkészítése (figyelembe véve a limitáló tulajdonságokat)

Befolyó áram: felhasznált erőforrások és energia

Kifolyó áram: emisszió, bioszén

inflow	unit	conventional agriculture	conservation farming	CF and biochar
Materials				
seeds	kg	20	15	15
fertilizer NPK (10:20:10) – mass of N in the form of NH_4NO_3	kg	14/28	14/28	14/28
fertilizer NPK (10:20:10) – mass of P in the form of P_2O_5	kg	28/56	28/56	28/56
fertilizer NPK (10:20:10) – mass of K in the form of K_2O	kg	14/28	14/28	14/28
fertilizer Urea (46:00:00) – mass of N in the form of $\text{CO}(\text{NH}_2)_2$	kg	64/128	64/128	64/128
herbicide – glyphosate	kg		5.1	5.1
herbicide – cyanazine	kg		0.41	0.41
herbicide – atrazine	kg		0.91	0.91
Biochar and Soil Emission Related Processes				
agricultural residue burning	kg	1100		
biochar added	kg			1000
carbon stored (CO_2 equiv)	kg			(–2200)
soil N_2O emissions	kg	0.81/1.62	0.81/1.62	0.81/1.62
transportation				
lorry transport	t × km	160/300	159/299	159/299

Befolyó áram: felhasznált erőforrások és energia

Kifolyó áram: emisszió, bioszén

inflow	unit	open burning	traditional kiln	retort kiln	TLUD
Materials					
steel (low alloy)	kg			2.5×10^{-4}	6.8×10^{-4}
bricks	kg			0.1	
Emissions					
CO	g	34.7	223	162	93.7
CH ₄	g	1.2	44.6	36.5	3.7
VOC	g	4.0	92.6	23.9	31.7
NO _x	g	3.1	0.063	0.005	4.8
N ₂ O	g	0.07	0.15	0.01	0
PM ₁₀	g	3.7	22.8	4.2	6.6
SO ₂	g	2.0			
PAH ^b	mg	18.6			
PCDD/F ^c	ngTEQ	0.5			
Transportation					
lorry transport	t × km			1.25×10^{-4}	3.4×10^{-4}
transoceanic freight ship	t × km				5.7×10^{-3}

- Különböző művelési típusoknál a talaj szénfluxusa különböző: ezek a föld „nyitásakor” a legkiemelkedőbbek, majd enyhülnek
- Tettett steady-state: nincs változás a talaj szerves szén kiadásában/felvételében, ezért ez nem szerepel a leltárban
- N szegény talaj miatt nincs szignifikáns mennyiségű N_2O emittálás, ezért ezt is elhanyagoljuk az LCA leltárjából
- Az adatok különböző forrásból származnak: irodalmi adatok, kísérleti eredmények Magok, műtrágyák, peszticidek helyi, regionális szállítóktól,
- Kályhák különböző kibocsátási adatokkal

- Rengeteg bizonytalanság adódik, amiket bele kell építeni az elemzésbe

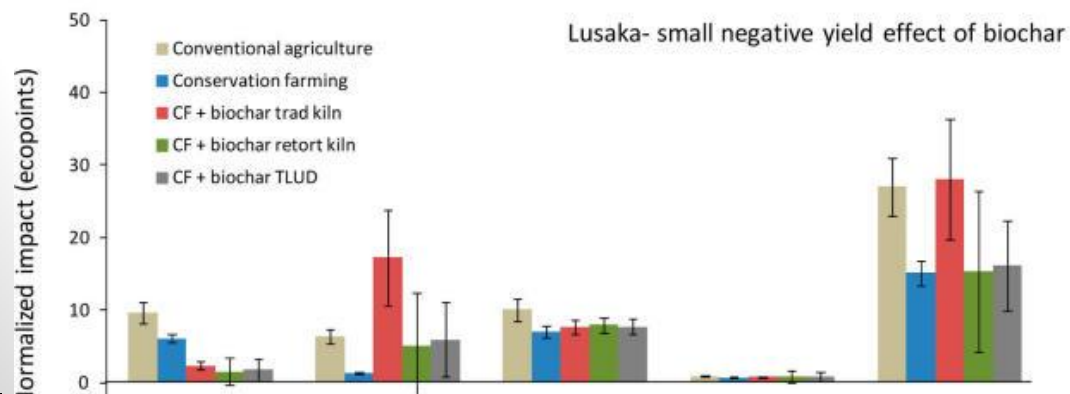
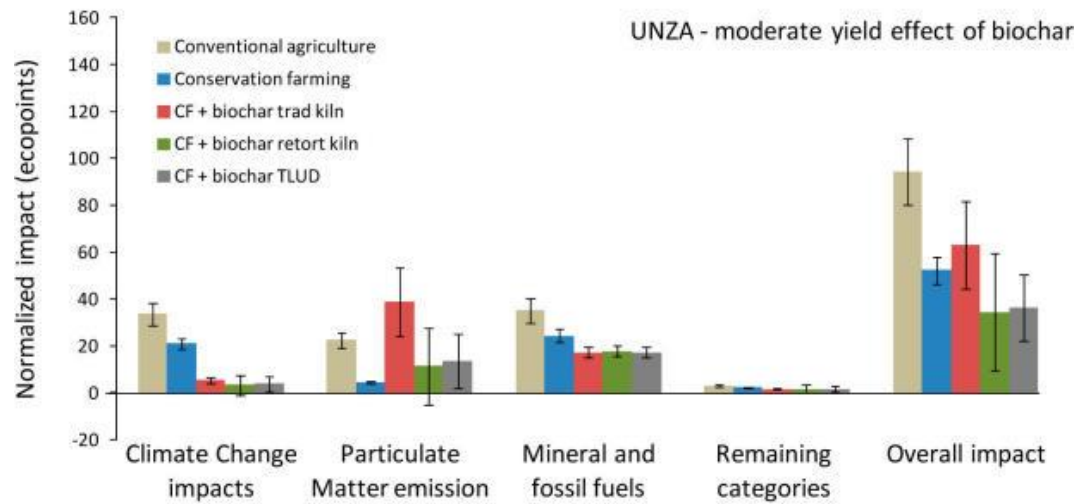
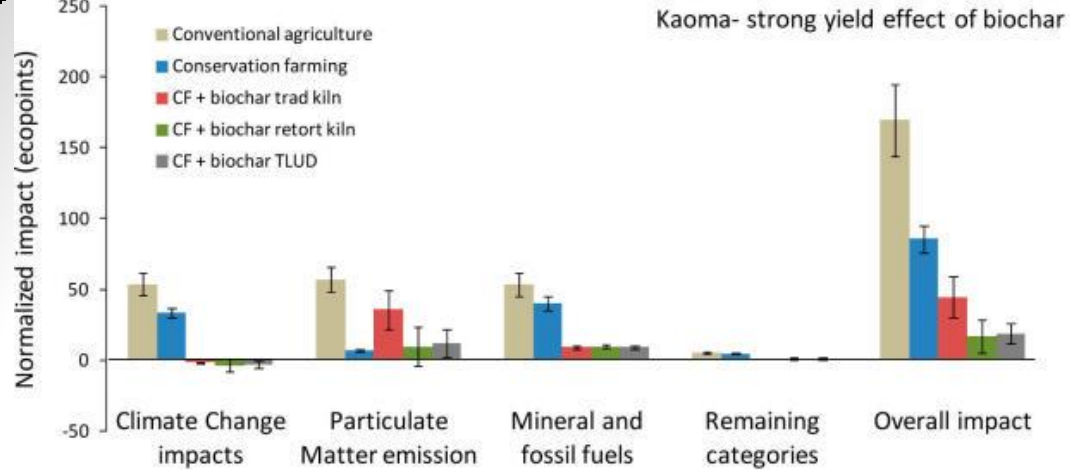
Feltételezések

1. Feltételezzük, hogy a hagyományos gazdálkodás kukorica betakarításának a hozama 63 %.
Ezen az arányon alapul a zambiai kísérlet, ami összehasonlítja a hozamokat a CF-ben és a hagyományosban
Hagyományos hozama: 2,8 t/Ha
CF hozama: 4,4 t/Ha
2. A szabadföldi kísérleteknél 4 t/ha a felhasznált bioszén mennyisége
Ez azonban túllépi a rendelkezésre álló szerves hulladékot, ami a termelő évszaktól származó kukoricacső.

Előző kutatások azt mutatták, hogy a bioszén kimosódhat az altalajból, ezért további 0,5 t bioszén felhasználás szükséges, hogy fennmaradjon a stabil szénkoncentráció.
3. Bioszén termelés másodlagos pozitív hatását nem foglalja magába az elemzés: Retorta kemence és a TLUD kemence úgy van tervezve, hogy a keletkező pirolízis gázt meghatározott célra hasznosítsa.
Ezáltal csökkenti a fa felhasználást, az erdőirtást, és ezáltal van pozitív hatása az egészségre
De az a pozitív hatás függ attól, hogy alkalmazkodnak e, ehhez a főzési módszerhez, és felhasználják e, az így nyert energiát

Bizonytalanságok

- A bizonytalanságok meghatározásával az Ecoivent foglalkozik.
  - Ez egy svájci adatbázis.
  - Legelterjedtebb, legkidolgozottabb
  - A bizonytalanságokat azonos módszerrel becsüljük meg
- Monte Carlo szimulációval számolták ki a változókat
Több mint 1000 szimuláció felhasználásával

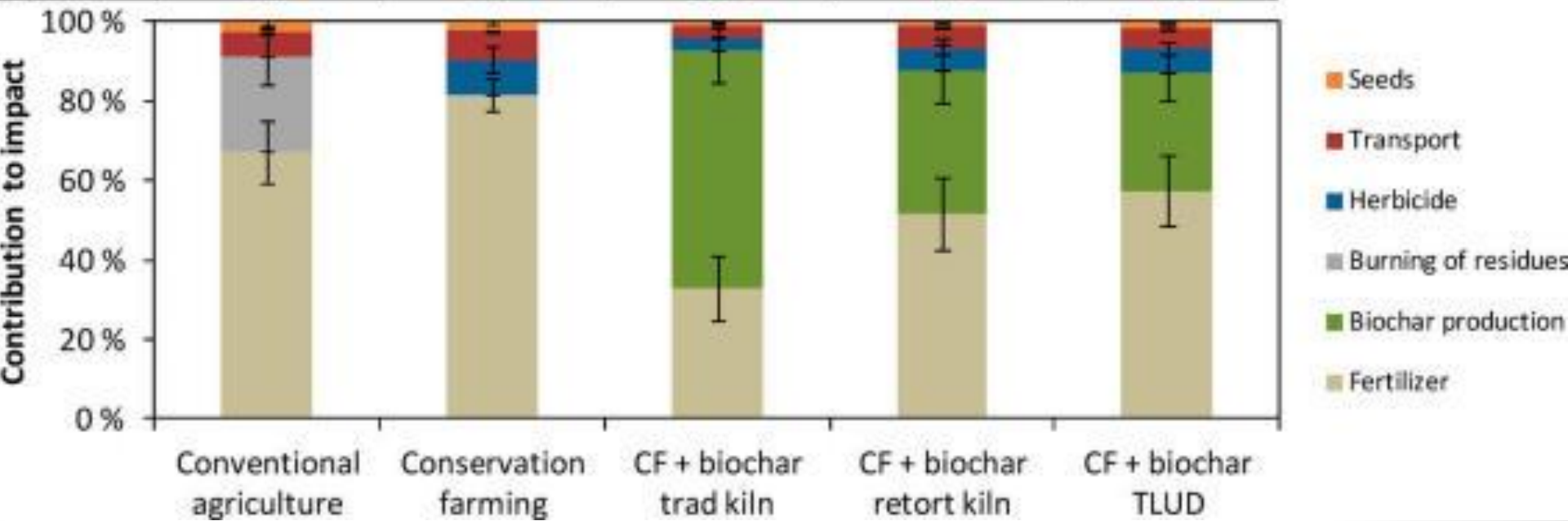
Eredmények

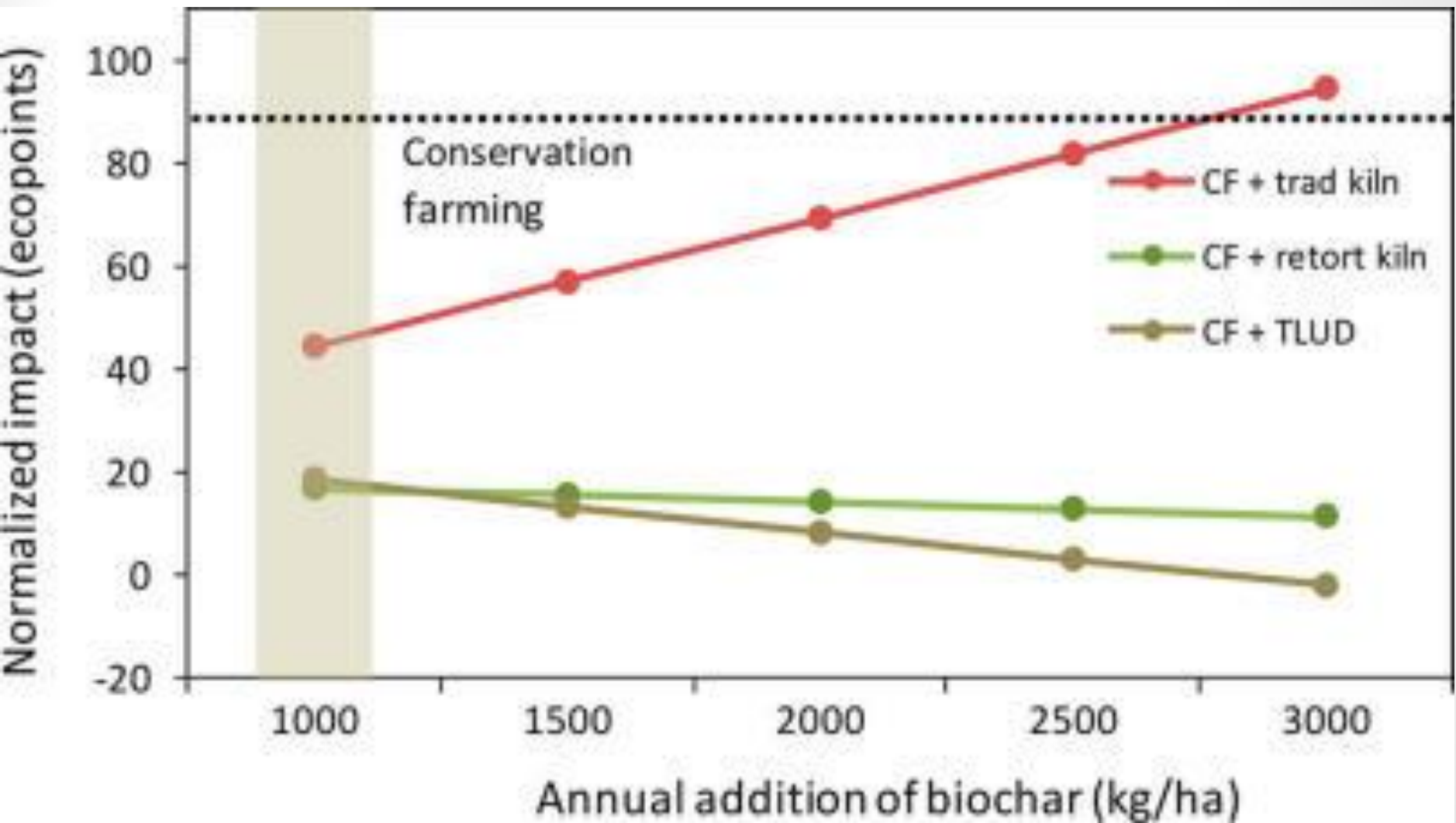

Eredmények

Kaoma	162	86	44	17	19
UNZA	94	52	63	34	36
Lusaka	27	15	28	15	16

Eredmények

IRODALOM

- Magnus Sparrevik, John L. Field, Vegard Martinsen, Gijs D. Breedveld, and Gerard Cornelissen: Life Cycle Assessment to Evaluate the Environmental Impact of Biochar Implementation in Conservation Agriculture in Zambia. *Environ. Sci. Technol.*, 2013, 47 (3), pp 1206–1215
- KÖRINFO adatbázis - www.korinfo.hu